

خلاصه نتایج

ثبت پایه جمعیت عشایر کوچنده کشور

مقدمه

ترکیب اجتماعی جمعیت ایران، متشکل از سه جامعه شهری و روستایی و عشایری است. این جوامع از لحاظ اقتصادی و اجتماعی، تفاوت‌های اساسی با یکدیگر دارند که باید در برنامه‌ریزی‌ها مد نظر قرار گیرد. جامعه عشایر کوچنده، جامعه‌ای است با ساختار ایلی که زندگی مردم آن مبتنی بر کوچ است و با توجه به شرایط اقلیمی و طبیعی با بهره‌برداری از منابع طبیعی برای دام‌های خود اتکای معاش آن‌ها بر پایه دامداری بنا شده است. این شیوه زندگی، از بهترین شیوه‌های تولید و بهره‌برداری از منابع طبیعی و ضامن حفظ محیط زیست و منابع پایه به شمار می‌آید. از آن‌جا که سهم قابل توجهی از گوشت قرمز کشور توسط این جامعه تولید می‌شود، داشتن اطلاعات به‌روز و باکیفیت برای سیاست‌گذاری در امر تولید و واردات و صادرات گوشت قرمز مهم است. مرکز آمار ایران با هدف تغییر رویکرد از روش‌های گردآوری آمار و اطلاعات از شیوه سنتی به روش استفاده از داده‌های ثبتی، مطالعات اولیه در خصوص امکان گردآوری اطلاعات مورد نیاز از خانوارهای عشایر کوچنده کشور را با همکاری سازمان امور عشایر ایران انجام داد و پس از طراحی سامانه و ثبت اطلاعات، نهایتاً ثبت پایه جمعیت عشایر کوچنده کشور ایجاد شد.

مرکز آمار ایران از سازمان امور عشایر ایران که در ایجاد ثبت جمعیت عشایر کوچنده کشور مشارکت همه‌جانبه‌ای داشته است، قدردانی می‌کند. امید است اطلاعات ارائه‌شده از ویژگی‌های اجتماعی عشایر کوچنده کشور که بدون اجرای طرح آماری و از طریق اتصال داده‌های سامانه مدیریت اطلاعات آماری سازمان امور عشایر ایران و پایگاه‌های اطلاعاتی دستگاه‌های اجرایی کشور با استفاده از کد ملی استخراج شده است، مورد استفاده تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران قرار گیرد.

جواد حسین‌زاده

رئیس مرکز آمار ایران

تاریخچه و ضرورت اجرای سرشماری عشایر کوچنده

به منظور شناسایی خانوارهای عشایر کوچنده، سه سرشماری در سال‌های ۱۳۶۶ و ۱۳۷۷ و ۱۳۸۷ با عنوان سرشماری اجتماعی-اقتصادی عشایر کوچنده کشور اجرا شده است. بر اساس نتایج آخرین سرشماری اجرا شده در سال ۱۳۸۷ در حدود ۲۱۲ هزار خانوار عشایر کوچنده با جمعیت ۱/۲ میلیون نفر در کشور وجود داشته است. مقایسه نتایج این سرشماری با سایر آمارهای رسمی کشور نشان می‌دهد در حالی که خانوارهای عشایر کوچنده کشور ۱/۴ درصد از جمعیت کشور را به خود اختصاص داده‌اند، در حدود ۳۰ درصد از دام سبک کشور (گوسفند و بز) را در اختیار دارند. این موضوع نشان می‌دهد که جامعه عشایر کوچنده در تولید گوشت قرمز کشور دارای نقش بسیار مهم و تأثیرگذاری است.

هیئت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱/۱۴ بنا به پیشنهاد مشترک شماره ۱۱/۲۰۷۸۳/۰ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۴ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارتخانه‌های کشور و جهاد کشاورزی، و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه سامان‌دهی عشایر کوچنده کشور را تصویب کرد. با عنایت به مصوبه مذکور به منظور سامان‌دهی و ارائه خدمات مطلوب به این جامعه و با توجه به گذشت بیش از ۱۲ سال از آخرین سرشماری از این جامعه (که به شیوه سنتی اجرا شد)، ضرورت به‌روزرسانی آمارهای اجتماعی و اقتصادی عشایر کوچنده برای برنامه‌ریزی‌های دقیق در سطح کل کشور و استان‌ها بیش از پیش احساس می‌شد.

وظیفه قانونی مرکز آمار ایران برای اجرای سرشماری

بر اساس ماده ۳ بند «ب» قانون مرکز آمار ایران، اجرای سرشماری‌های عمومی و آمارگیری‌های نمونه‌ای در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی، جزو وظایف و اختیارات مرکز آمار ایران است.

اجرای سرشماری‌ها به روش سنتی علاوه بر این‌که هزینه‌های هنگفتی را بر کشور تحمیل می‌کند، تنها قادر به ارائه تصویری از جامعه در زمان آمارگیری است و بدیهی است که با گذشت زمان، اطلاعات حاصل از آن قدیمی خواهد شد. با عنایت به این موضوع و با توجه به توسعه پایگاه‌های اطلاعاتی در کشور و همچنین بررسی‌های انجام شده در باره شیوه‌های اجرای سرشماری در سایر کشورها، مرکز آمار ایران نیز تغییر روش اجرای سرشماری‌ها از روش‌های سنتی مبتنی بر مراجعه حضوری، به استفاده از داده‌های ثبتی را در دستور کار قرار داد. این تغییر رویکرد در اسفند ۱۳۹۶ به صورت دو بخشنامه مجزا، توسط معاون اول محترم رئیس‌جمهور «برای اجرا» و رئیس محترم شورای عالی آمار «به منظور همکاری دستگاه‌ها با مرکز آمار ایران» به همه وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها ابلاغ شد.

تغییر شیوه اجرای سرشماری عشایر کوچنده

با توجه به تغییر رویکرد مرکز آمار ایران، عدم اجرای سرشماری اجتماعی-اقتصادی عشایر کوچنده ۱۳۹۷ به شیوه سنتی به سازمان امور عشایر ایران اعلام شد و از آن سازمان درخواست طراحی سامانه‌ای به منظور ثبت اطلاعات خانوارهای عشایری در زمان ارائه خدمات را مطرح کرد. بر اساس بررسی‌های انجام شده تا سال ۱۳۹۷ سازمان امور عشایر ایران فاقد سامانه ثبت اطلاعات عشایری در سطح ملی بود، ولی بعضی از ادارات کل عشایر استان‌های کشور سامانه‌هایی را بر اساس نیازهای خود طراحی کرده بودند. با هدایت مرکز آمار ایران اولین سامانه ثبت اطلاعات خانوارهای عشایر کوچنده در زمستان ۱۳۹۷

طراحی و ثبت اطلاعات خانوارهای عشایری از طریق تعاونی‌ها و فروشگاه‌ها و ادارات عشایری تا خرداد ۱۳۹۸ ادامه یافت.

اولین مجموعه از ریزداده‌های سامانه ثبت اطلاعات عشایر کوچنده در بهمن ۱۳۹۸ به مرکز آمار ایران ارسال شد. مرکز آمار ایران طی بررسی داده‌ها از طریق ساختار داده‌ها و همچنین اتصال آن‌ها از طریق کد ملی به ۱۴ پایگاه اطلاعاتی دستگاه‌های اجرایی موجود در مرکز آمار ایران، اشکالات فایل را به سازمان امور عشایر ایران اعلام کرد. اشکالات ریزداده‌ها تا مرداد ۱۳۹۹ طی چند مرحله رفت و برگشت داده‌ها، برطرف شد. در مرحله بعد با بررسی ویژگی‌های جامعه عشایر، افراد فاقد شرایط در ۱۱ استان شناسایی و از سامانه حذف شدند و ثبت پایه جمعیت عشایر کوچنده کشور با جمعیت ۱,۱۰۸,۶۴۰ نفر شامل ۵۹۰,۷۵۹ مرد و ۵۱۷,۸۸۱ زن ایجاد شد.

مزایای ثبت جمعیت عشایر کوچنده

• صرفه‌جویی در هزینه‌ها

سرشماری اجتماعی-اقتصادی عشایر کوچنده ۱۳۸۷ با اعتباری معادل ۷ میلیارد تومان اجرا شد. برآوردها نشان می‌دهد که برای اجرای سرشماری به‌شیوه سنتی در سال جاری به اعتباری معادل ۳۰ میلیارد تومان نیاز بود. بر اساس گزارش سازمان امور عشایر ایران، ثبت پایه جمعیت عشایر کوچنده کشور با اعتباری در حدود ۱/۸ میلیارد تومان به انجام رسیده است که این رقم معادل ۶ درصد هزینه اجرای سرشماری به‌صورت سنتی (مراجعه حضوری به خانوارهای عشایر کوچنده) می‌باشد.

• به‌روزرسانی اطلاعات

با اجرای سرشماری به شیوه سنتی، امکان به‌روزرسانی داده‌ها وجود نداشت؛ اما از ویژگی‌های آمارهای ثبتی، امکان به‌روزرسانی اطلاعات در مقاطع زمانی تعریف شده است. با توجه به این‌که سازمان امور عشایر ایران در طول سال، خدماتی را به جامعه عشایر کوچنده ارائه می‌کند، امکان به‌روزرسانی اطلاعات این جامعه در زمان ارائه خدمات وجود دارد.

توسعه ثبت جمعیت عشایر کوچنده

در حال حاضر با برقراری اتصال بین داده‌های سامانه مدیریت اطلاعات آماری سازمان امور عشایر ایران و پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان‌های ثبت احوال، هدفمندی‌سازی یارانه‌ها، امور مالیاتی کشور، بیمه سلامت ایران، و تأمین اجتماعی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، و پایگاه‌های اطلاعاتی موجود در مرکز آمار ایران شامل سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، و سرشماری اجتماعی-اقتصادی عشایر کوچنده ۱۳۸۷، ضمن ایجاد ثبت پایه جمعیت عشایر کوچنده، امکان افزودن سایر خصوصیات اجتماعی و اقتصادی جامعه عشایر کوچنده کشور فراهم آمده است.

تعاریف و مفاهیم

عشایر کوچنده

عشایر کوچنده به مردمی گفته می‌شود که دست‌کم سه ویژگی زیر را به‌صورت توأم داشته باشند:

آ) ساخت اجتماعی قبیله‌ای: هر فرد این جامعه خود و خانواده‌اش را متعلق و وابسته به یک گروه اجتماعی بزرگ‌تر و معمولاً خویشاوند می‌داند و غالباً به آن مباحثات می‌کند. نام این گروه بزرگ‌تر به‌طور معمول طایفه است. چند طایفه یک ایل را تشکیل می‌دهند و ممکن است در بعضی از عشایر، ایل به شاخه‌ها و رده‌های دیگر تقسیم شود و طایفه در سطحی پایین‌تر قرار گیرد. در عشایر مختلف، طایفه به سطوح دیگری تقسیم می‌شود و بین آن و خانوار، حلقه‌های رابط وجود دارد. مثلاً، در ایل بختیاری هر خانوار به یک «مال»، هر مال به یک «اولاد»، اولاد به «تش»، تش به «طایفه»، و طایفه به «بزرگ‌طایفه»، «شاخه ایلی» و «ایل» متصل می‌شود.

ب) اتکای معاش به دامداری: تأمین معاش خانوارهای عشایر، متکی بر دامداری است و اگر منابع دیگری برای معاش وجود داشته باشد، حالت فرعی و جنبی دارد؛ مانند زراعت محصولاتی مانند گندم و جو یا تولید مصنوعات مانند قالی و خورجین.

پ) شیوه زندگی مبتنی بر کوچ: چون معیشت عشایر کوچنده متکی بر دام‌هایی است که آن‌ها را در مراتع طبیعی می‌چرانند، با تغییر فصل، از نقطه‌ای به نقطه دیگر و از منطقه‌ای به منطقه دیگر کوچ می‌کنند و فصل سرد را در قشلاق، و فصل گرم را در بیلاق به سر می‌برند. فاصله قشلاق و بیلاق ممکن است تا پانصد کیلومتر باشد و در چنین وضعیتی انسان باید دارای سرپناه قابل حمل باشد. بعضی از عشایر کوچنده قسمتی از سال - مخصوصاً زمستان - را در ساختمان‌های روستایی یا نظیر آن می‌گذرانند؛ اما این امر، ماهیت عشایری و نظام اجتماعی-اقتصادی آنان را تغییر نمی‌دهد.

خانوار

خانوار از چند نفر تشکیل می‌شود که با هم در یک اقامتگاه زندگی می‌کنند، با یکدیگر هم‌خرج هستند و معمولاً با هم غذا می‌خورند. بنا بر این، لازم نیست که اعضای یک خانوار حتماً با یکدیگر رابطه خویشاوندی داشته باشند. به عبارت دیگر، خانوار لزوماً با خانواده یکسان نیست. فردی که به‌تنهایی زندگی می‌کند نیز خانوار تلقی می‌شود.

خانوار عشایر کوچنده

خانوار عشایر کوچنده، خانواری است که عضو جامعه عشایر کوچنده باشد؛ یعنی دارای وابستگی ایلی باشد، بین بیلاق و قشلاق کوچ کند، و تأمین معاش او به‌طور عمده متکی بر فعالیت دامداری باشد.

خانوارهایی که با داشتن وابستگی ایلی یا بدون آن، همراه خانوارهای کوچک‌ترین رده کوچ می‌کنند و عمده معاش آن‌ها به‌طور مستقیم متکی بر دامداری نیست و زندگی خود را از راه‌هایی چون آهنگری و آرایشگری تأمین می‌کنند نیز جزو خانوارهای عشایر کوچنده به‌شمار می‌آیند.

سن

منظور از سن، تعداد سال‌های کاملی است که از زمان تولد فرد گذشته است.

کوچ عشایری

کوچ عشایری عبارت است از حرکت خانوار عشایری از نقطه‌ای به نقطه دیگر با هدف استفاده از منابع طبیعی برای چرای دام. این کوچ معمولاً با شرکت همه اعضای خانوار، بار و بنه، اثاث منزل و سرپناه قابل حمل و به‌طور تاریخی و معمول، بین بیلاق و قشلاق و برعکس، همراه با ایل و طایفه یا رده‌هایی از آن انجام می‌گیرد. کوتاه یا بلند بودن مسیر کوچ، تغییری در مفهوم کوچ نمی‌دهد. وسیله حمل خانه و زندگی در زمان‌های گذشته، چارپایان بوده‌اند؛ اما طی سال‌های اخیر، استفاده از وسایل حمل و نقل ماشینی شروع شده و در حال گسترش است.

کوچ بیلاقی

کوچ بیلاقی کوچی است که از قشلاق آغاز می‌شود و به جانب سرزمین بیلاقی جریان می‌یابد.

کوچ قشلاقی

کوچ قشلاقی کوچی است که از بیلاق آغاز می‌شود و رو به سوی قشلاق دارد. در داخل قلمرو بیلاقی و قشلاقی عشایر، کوچ‌های کوتاه محلی هم دیده می‌شود، که به‌منظور نو کردن محل استقرار صورت می‌گیرد.

مسیر کوچ

خط سیر حرکت واحد کوچنده از بیلاق به قشلاق و برعکس را مسیر کوچ آن واحد می‌نامند. باید توجه شود که کوچ ممکن است از آبادی آغاز، یا به آبادی ختم شود.

بیلاق

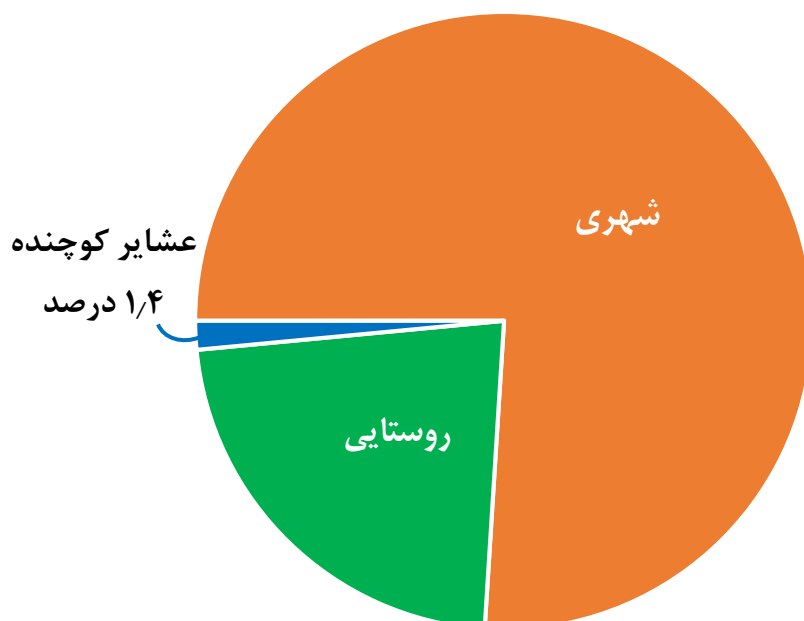
محدوده زیست و قلمرو جغرافیایی را که عشایر در کل تابستان یا قسمتی از آن در آن‌جا به سر می‌برند، «بیلاق یا سردسیر» می‌نامند.

قشلاق

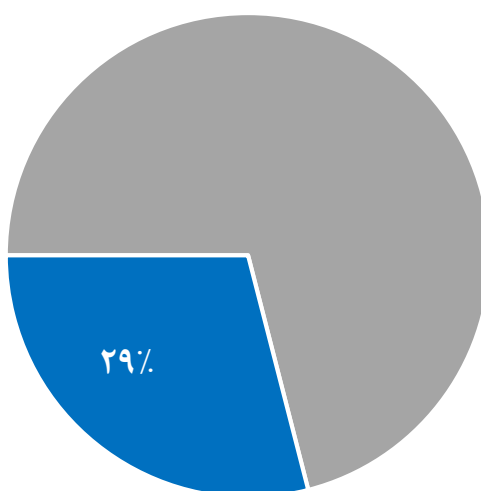
محدوده زیست و قلمرو جغرافیایی که عشایر در کل زمستان یا قسمتی از آن در آن‌جا به سر می‌برند، «قشلاق یا گرمسیر» می‌نامند.

نمودارها

جمعیت کشور به تفکیک شهری، روستایی و عشایر کوچنده

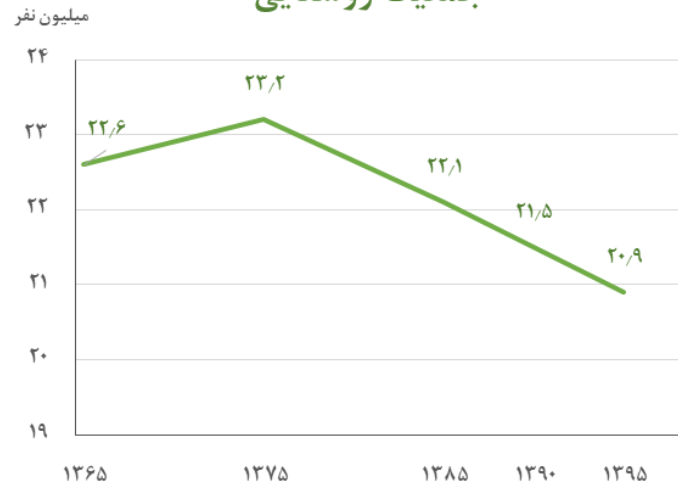
درصد دام سبک در اختیار خانوارهای عشایر کوچنده

جمعیت عشایری

جمعیت روستایی

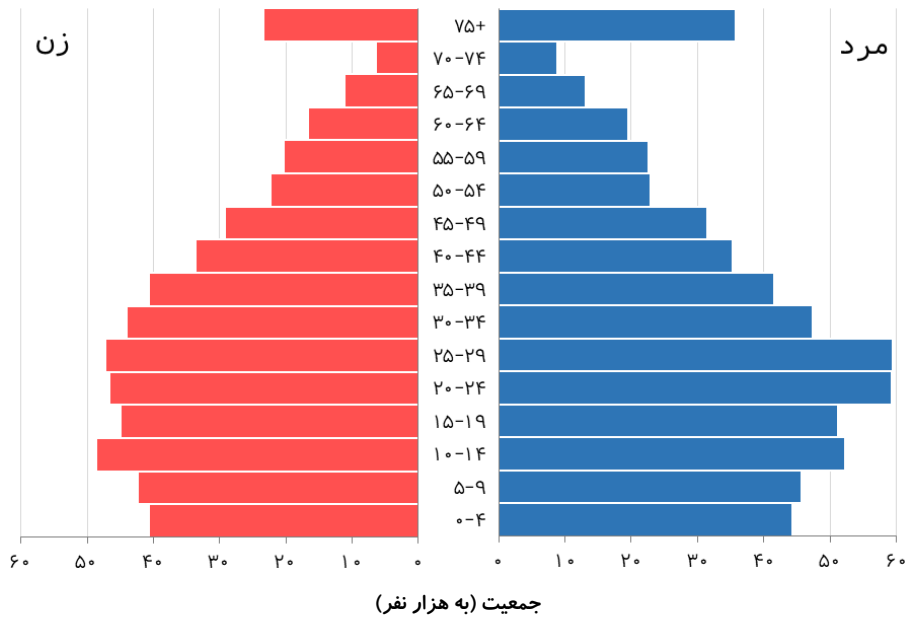

تعداد دام‌های سبک

هرم سنی جمعیت عشایر کوچنده

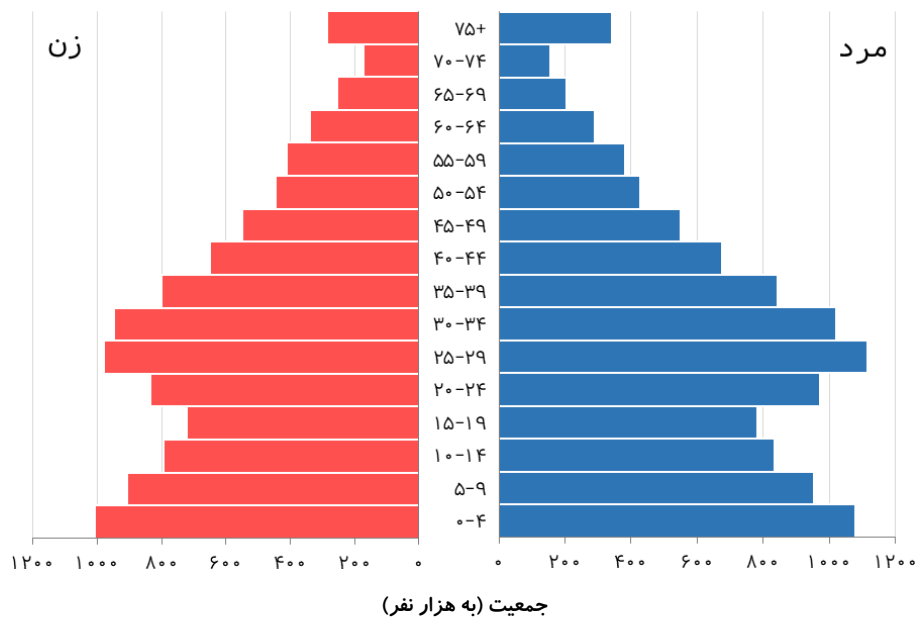
(سال ۱۳۹۸)

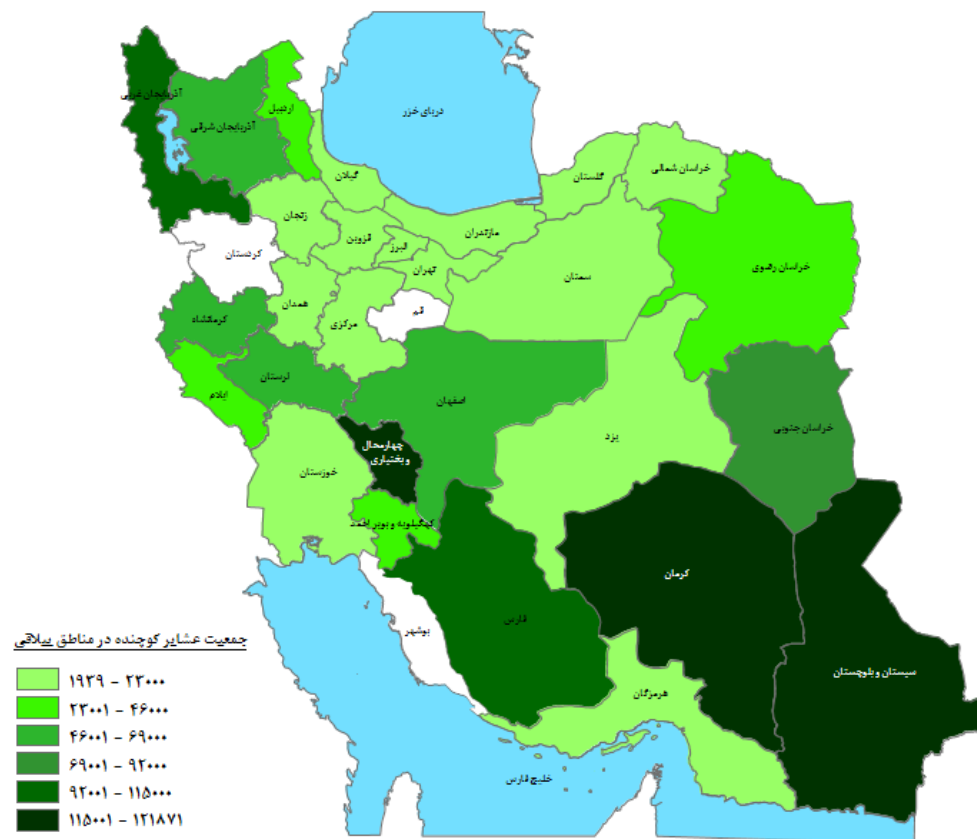
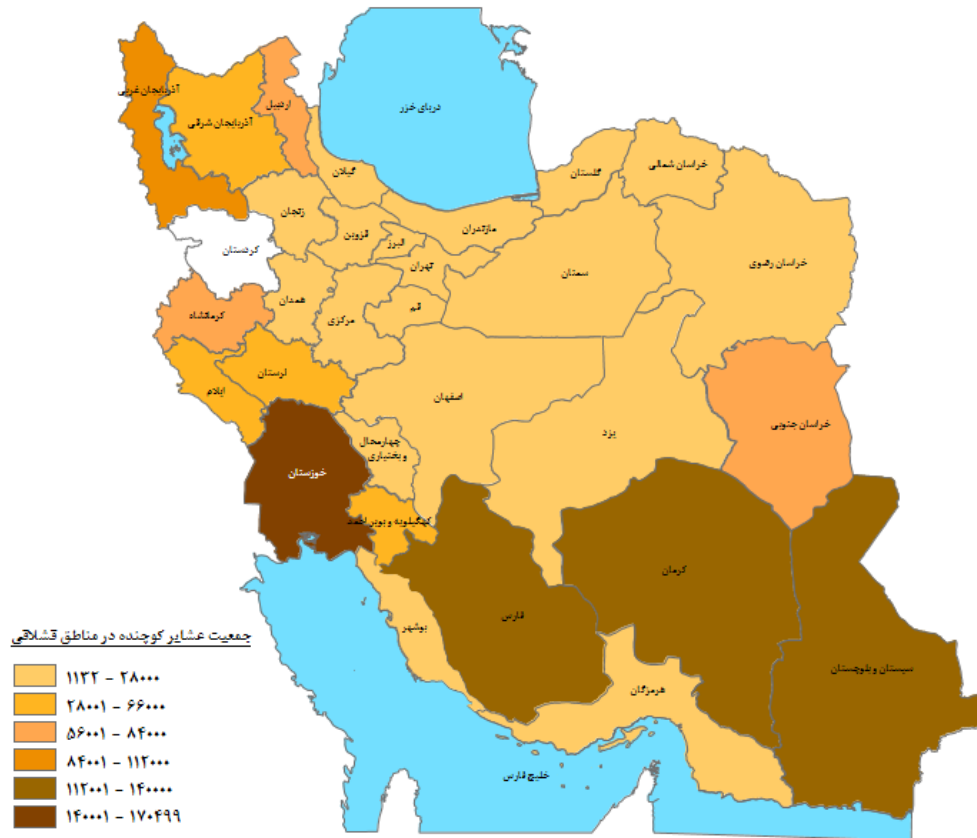

هرم سنی جمعیت عشایر کوچنده از طریق اتصال داده‌های سامانه عشایر کوچنده با پایگاه ثبت احوال (سن افراد) طراحی شده است.

هرم سنی جمعیت روستاییان

(سال ۱۳۹۵)

جداول آماری

جدول ۱- تعداد خانوارها، افراد دارای محل سکونت ثابت، و جمعیت عشایر کوچنده کشور به تفکیک جنس و استان در مناطق قشلاقی

تعداد افراد دارای محل سکونت ثابت در قشلاق	جمعیت (نفر)			خانوار	شرح
	زن	مرد	کل		
۹۷۸,۳۳۵	۵۱۷,۸۸۱	۵۹۰,۷۵۹	۱,۱۰۸,۶۴۰	۲۴۶,۰۴۵	کل کشور
۲۸,۸۹۴	۱۵,۱۲۱	۱۷,۳۳۴	۳۲,۴۵۵	۷,۸۹۱	آذربایجان شرقی
۸۹,۱۴۶	۴۵,۵۷۱	۵۱,۷۱۸	۹۷,۲۸۹	۱۸,۳۲۰	آذربایجان غربی
۵۷,۹۱۵	۳۰,۵۹۷	۳۵,۳۵۹	۶۵,۹۵۶	۱۷,۳۴۸	اردبیل
۴,۸۵۹	۲,۶۲۷	۲,۶۴۶	۵,۲۷۳	۹۸۸	اصفهان
۱,۹۷۷	۱,۰۲۶	۱,۲۱۳	۲,۲۳۹	۵۹۰	البرز
۴۱,۱۲۶	۲۱,۶۵۷	۲۵,۴۹۳	۴۷,۱۵۰	۱۰,۴۸۳	ایلام
۱۵,۵۸۵	۸,۲۶۱	۹,۴۴۸	۱۷,۷۰۹	۴,۲۳۶	بوشهر
۳,۵۳۶	۱,۸۰۶	۲,۲۱۱	۴,۰۱۷	۱,۰۲۰	تهران
۱۴,۹۶۴	۶,۷۷۹	۹,۳۳۲	۱۶,۱۱۱	۳,۷۳۷	چهارمحال و بختیاری
۵۸,۵۸۸	۳۱,۰۵۵	۳۲,۸۹۹	۶۳,۹۵۴	۱۵,۱۸۵	خراسان جنوبی
۱۸,۶۰۲	۱۰,۰۴۱	۱۱,۲۲۰	۲۱,۲۶۱	۵,۰۱۵	خراسان رضوی
۹,۳۹۲	۴,۵۶۲	۵,۹۸۶	۱۰,۵۴۸	۲,۳۴۵	خراسان شمالی
۱۳۸,۵۵۷	۸۰,۲۷۱	۹۰,۲۲۸	۱۷۰,۴۹۹	۳۱,۶۸۹	خوزستان
۱,۹۲۴	۹۴۳	۱,۱۳۰	۲,۰۷۳	۵۵۴	زنجان
۱۰,۱۳۱	۴,۶۹۹	۶,۱۶۰	۱۰,۸۵۹	۲,۶۳۴	سمنان
۱۰۸,۹۶۶	۶۱,۵۲۹	۶۵,۹۸۴	۱۲۷,۵۱۳	۲۵,۹۲۳	سیستان و بلوچستان
۱۰۰,۰۹۷	۵۲,۴۸۴	۶۰,۴۰۹	۱۱۲,۸۹۳	۲۶,۶۰۹	فارس
۱,۷۵۰	۵۷۱	۱,۳۳۸	۱,۹۰۹	۳۷۴	قزوین
۱,۰۵۵	۵۳۴	۵۹۸	۱,۱۳۲	۲۸۹	قم
.	کردستان
۱۱۱,۱۵۲	۵۵,۸۶۵	۶۲,۰۷۹	۱۱۷,۹۴۴	۲۸,۹۲۳	کرمان
۵۲,۱۶۲	۲۶,۹۵۳	۳۱,۰۷۴	۵۸,۰۲۷	۱۳,۱۲۷	کرمانشاه
۲۵,۵۷۲	۱۳,۲۳۰	۱۶,۰۳۷	۲۹,۲۶۷	۷,۳۱۲	کهگیلویه و بویراحمد
۲۰,۶۰۷	۱۰,۹۹۴	۱۲,۰۷۲	۲۳,۰۶۶	۴,۱۲۲	گلستان
۴,۸۵۷	۱,۲۶۷	۳,۷۴۹	۵,۰۱۶	۸۳۷	گیلان
۲۹,۸۵۴	۱۵,۹۸۹	۱۹,۰۸۶	۳۵,۰۷۵	۹,۱۴۹	لرستان
۲,۶۳۲	۱,۳۹۲	۱,۳۶۴	۲,۷۵۶	۶۵۴	مازندران
۲,۶۷۰	۱,۳۴۲	۱,۵۹۰	۲,۹۳۲	۷۵۲	مرکزی
۱۰,۶۲۱	۵,۳۵۱	۶,۳۴۳	۱۱,۶۹۴	۲,۸۵۸	هرمزگان
۲,۳۷۹	۱,۲۷۱	۱,۵۲۰	۲,۷۹۱	۷۱۸	همدان
۸,۱۶۸	۳,۷۸۵	۴,۷۷۴	۸,۵۵۹	۲,۲۱۵	یزد
۵۹۷	۳۰۸	۳۶۵	۶۷۳	۱۴۸	اظهار نشده

جدول ۲- تعداد خانوارها و جمعیت عشایر کوچنده کشور به تفکیک جنس و استان در مناطق بیلاقی

جمعیت (نفر)			خانوار	شرح
زن	مرد	کل		
۵۱۷,۸۸۱	۵۹۰,۷۵۹	۱,۱۰۸,۶۴۰	۲۴۶,۰۴۵	کل کشور
۲۵,۸۳۹	۲۹,۴۶۳	۵۵,۳۰۲	۱۳,۹۶۷	آذربایجان شرقی
۴۴,۳۴۳	۵۰,۳۴۵	۹۴,۶۸۸	۱۷,۶۶۹	آذربایجان غربی
۲۱,۰۵۶	۲۴,۵۵۱	۴۵,۶۰۷	۱۱,۹۰۶	اردبیل
۲۴,۹۱۱	۲۸,۲۸۲	۵۳,۱۹۳	۱۱,۰۳۹	اصفهان
۱,۰۳۰	۱,۲۱۵	۲,۲۴۵	۶۰۰	البرز
۱۵,۷۲۲	۱۸,۴۱۱	۳۴,۱۳۳	۷,۶۵۰	ایلام
.	.	.	.	بوشهر
۲,۷۷۳	۳,۱۷۰	۵,۹۴۳	۱,۴۹۰	تهران
۵۶,۵۲۴	۶۲,۳۷۶	۱۱۸,۹۰۰	۲۲,۹۲۳	چهارمحال و بختیاری
۳۵,۰۳۹	۳۷,۲۲۸	۷۲,۲۶۷	۱۶,۸۳۰	خراسان جنوبی
۱۱,۴۹۴	۱۲,۷۴۰	۲۴,۲۳۴	۵,۷۷۴	خراسان رضوی
۸,۶۸۸	۱۰,۷۶۲	۱۹,۴۵۰	۴,۱۶۵	خراسان شمالی
۹,۷۲۸	۱۳,۰۸۱	۲۲,۸۰۹	۳,۸۴۰	خوزستان
۹۱۳	۱,۰۸۴	۱,۹۹۷	۵۲۹	زنجان
۳,۱۸۹	۴,۵۷۵	۷,۷۶۴	۱,۸۷۷	سمنان
۵۶,۷۷۶	۶۰,۸۲۰	۱۱۷,۵۹۶	۲۲,۴۸۲	سیستان و بلوچستان
۴۷,۱۶۷	۵۴,۱۶۴	۱۰۱,۳۳۱	۲۴,۲۴۷	فارس
۵۹۱	۱,۳۴۸	۱,۹۳۹	۳۸۳	قزوین
.	.	.	.	قم
.	.	.	.	کردستان
۵۷,۷۲۱	۶۴,۱۵۰	۱۲۱,۸۷۱	۲۹,۹۲۶	کرمان
۳۰,۳۹۰	۳۵,۰۰۰	۶۵,۳۹۰	۱۴,۵۱۱	کرمانشاه
۱۶,۸۷۵	۲۰,۲۵۱	۳۷,۱۲۶	۹,۲۷۲	کهگیلویه و بویراحمد
۶,۰۲۸	۶,۴۷۴	۱۲,۵۰۲	۱,۸۸۸	گلستان
۱,۳۳۴	۳,۸۳۳	۵,۱۶۷	۸۷۲	گیلان
۲۴,۱۲۷	۲۸,۹۳۹	۵۳,۰۶۶	۱۳,۸۷۹	لرستان
۲,۰۷۸	۲,۱۱۳	۴,۱۹۱	۱,۰۱۲	مازندران
۱,۸۲۴	۲,۱۳۹	۳,۹۶۳	۱,۰۰۷	مرکزی
۳,۴۷۰	۴,۲۴۴	۷,۷۱۴	۱,۸۴۰	هرمزگان
۵,۰۲۶	۶,۱۲۸	۱۱,۱۵۴	۲,۶۲۰	همدان
۲,۸۹۰	۳,۴۸۱	۶,۳۷۱	۱,۶۸۵	یزد
۳۳۵	۳۹۲	۷۲۷	۱۶۲	اظهار نشده

جدول ۳- جمعیت عشایر کوچنده کشور به تفکیک جنس و طبقات سنی

زن	مرد	جمعیت	شرح
۵۱۷,۸۸۱	۵۹۰,۷۵۹	۱,۱۰۸,۶۴۰	کل کشور
۴۰,۶۷۶	۴۴,۲۴۹	۸۴,۹۲۵	۰-۴ ساله
۴۲,۳۹۱	۴۵,۷۶۴	۸۸,۱۵۵	۵-۹ ساله
۴۸,۵۵۰	۵۲,۲۵۲	۱۰۰,۸۰۲	۱۰-۱۴ ساله
۴۴,۹۱۸	۵۱,۲۴۶	۹۶,۱۶۴	۱۵-۱۹ ساله
۴۶,۵۶۳	۵۹,۲۲۷	۱۰۵,۷۹۰	۲۰-۲۴ ساله
۴۷,۲۴۲	۵۹,۳۸۰	۱۰۶,۶۲۲	۲۵-۲۹ ساله
۴۴,۰۳۳	۴۷,۳۵۸	۹۱,۳۹۱	۳۰-۳۴ ساله
۴۰,۷۱۸	۴۱,۵۹۲	۸۲,۳۱۰	۳۵-۳۹ ساله
۳۳,۶۴۹	۳۵,۲۴۱	۶۸,۸۹۰	۴۰-۴۴ ساله
۲۹,۱۵۲	۳۱,۵۰۹	۶۰,۶۶۱	۴۵-۴۹ ساله
۲۲,۲۹۶	۲۲,۹۴۸	۴۵,۲۴۴	۵۰-۵۴ ساله
۲۰,۲۴۶	۲۲,۶۸۳	۴۲,۹۲۹	۵۵-۵۹ ساله
۱۶,۵۹۰	۱۹,۵۴۱	۳۶,۱۳۱	۶۰-۶۴ ساله
۱۱,۱۵۹	۱۳,۱۴۸	۲۴,۳۰۷	۶۵-۶۹ ساله
۶,۳۶۱	۸,۹۲۷	۱۵,۲۸۸	۷۰-۷۴ ساله
۲۳,۳۳۷	۳۵,۶۹۴	۵۹,۰۳۱	۷۵ ساله و بیشتر

جدول ۴- جمعیت عشایر کوچنده در مناطق قشلاقی به تفکیک وضع تحصیل و استان

شرح	جمعیت	در حال تحصیل	غیر محصل
کل کشور	۱,۱۰۸,۶۴۰	۲۲۸,۲۳۷	۸۸,۰۴۰۳
آذربایجان شرقی	۳۲,۴۵۵	۶,۱۰۳	۲۶,۳۵۲
آذربایجان غربی	۹۷,۲۸۹	۱۸,۰۴۵	۷۹,۲۴۴
اردبیل	۶۵,۹۵۶	۱۲,۱۵۴	۵۳,۸۰۲
اصفهان	۵,۲۷۳	۱,۳۱۸	۳,۹۵۵
البرز	۲,۲۳۹	۴۳۲	۱,۸۰۷
ایلام	۴۷,۱۵۰	۸,۷۴۸	۳۸,۴۰۲
بوشهر	۱۷,۷۰۹	۳,۹۷۳	۱۳,۷۳۶
تهران	۴,۰۱۷	۷۲۹	۳,۲۸۸
چهارمحال و بختیاری	۱۶,۱۱۱	۳,۲۸۵	۱۲,۸۲۶
خراسان جنوبی	۶۳,۹۵۴	۱۴,۶۴۵	۴۹,۳۰۹
خراسان رضوی	۲۱,۲۶۱	۴,۱۸۲	۱۷,۰۷۹
خراسان شمالی	۱۰,۵۴۸	۲,۰۷۳	۸,۴۷۵
خوزستان	۱۷۰,۴۹۹	۳۸,۹۶۱	۱۳۱,۵۳۸
زنجان	۲,۰۷۳	۳۱۹	۱,۷۵۴
سمنان	۱۰,۸۵۹	۲,۰۵۶	۸,۸۰۳
سیستان و بلوچستان	۱۲۷,۵۱۳	۲۶,۶۶۶	۱۰۰,۸۴۷
فارس	۱۱۲,۸۹۳	۲۴,۲۱۹	۸۸,۶۷۴
قزوین	۱,۹۰۹	۲۲۲	۱,۶۸۷
قم	۱,۱۳۲	۱۶۵	۹۶۷
کردستان	۰	۰	۰
کرمان	۱۱۷,۹۴۴	۲۶,۲۳۶	۹۱,۷۰۸
کرمانشاه	۵۸,۰۲۷	۱۰,۳۲۷	۴۷,۷۰۰
کهگیلویه و بویراحمد	۲۹,۲۶۷	۵,۹۵۴	۲۳,۳۱۳
گلستان	۲۳,۰۶۶	۴,۳۴۶	۱۸,۷۲۰
گیلان	۵,۰۱۶	۳۹۳	۴,۶۲۳
لرستان	۳۵,۰۷۵	۶,۶۷۹	۲۸,۳۹۶
مازندران	۲,۷۵۶	۵۲۶	۲,۲۳۰
مرکزی	۲,۹۳۲	۵۸۳	۲,۳۴۹
هرمزگان	۱۱,۶۹۴	۲,۵۵۳	۹,۱۴۱
همدان	۲,۷۹۱	۵۳۱	۲,۲۶۰
یزد	۸,۵۵۹	۱,۶۷۶	۶,۸۸۳
اظهار نشده	۶۷۳	۱۳۸	۵۳۵

جدول ۵ - تعداد دانش‌آموختگان سازمان نهضت سوادآموزی و مهارت‌آموختگان فنی و حرفه‌ای عشایر کوچنده کشور در مناطق قشلاقی به تفکیک استان

شرح	جمعیت	نهضت سوادآموزی	فنی و حرفه‌ای
کل کشور	۱,۱۰۸,۶۴۰	۱۰۴,۲۴۵	۶,۴۷۸
آذربایجان شرقی	۳۲,۴۵۵	۲,۱۲۶	۱۵۰
آذربایجان غربی	۹۷,۲۸۹	۷,۳۰۰	۲۶۹
اردبیل	۶۵,۹۵۶	۵,۳۷۵	۳۱۵
اصفهان	۵,۲۷۳	۴۱۴	۵۹
البرز	۲,۲۳۹	۲۴۰	۲۳
ایلام	۴۷,۱۵۰	۴,۱۸۶	۴۰۸
بوشهر	۱۷,۷۰۹	۱,۹۱۶	۱۴۴
تهران	۴,۰۱۷	۳۳۲	۱
چهارمحال و بختیاری	۱۶,۱۱۱	۲,۶۶۵	۷۸
خراسان جنوبی	۶۳,۹۵۴	۴,۵۲۸	۵۹۳
خراسان رضوی	۲۱,۲۶۱	۲,۳۰۳	۱۶۵
خراسان شمالی	۱۰,۵۴۸	۷۶۸	۶۴
خوزستان	۱۷۰,۴۹۹	۱۸,۰۲۳	۱,۰۶۲
زنجان	۲,۰۷۳	۲۳۵	۳
سمنان	۱۰,۸۵۹	۸۴۷	۲۱۳
سیستان و بلوچستان	۱۲۷,۵۱۳	۹,۵۳۸	۲۳۳
فارس	۱۱۲,۸۹۳	۱۳,۳۴۵	۸۱۵
قزوین	۱,۹۰۹	۲۲۷	۳
قم	۱,۱۳۲	۲۵۰	۳
کردستان	۰	۰	۰
کرمان	۱۱۷,۹۴۴	۱۱,۵۵۳	۷۵۶
کرمانشاه	۵۸,۰۲۷	۶,۲۹۷	۳۱۵
کهگیلویه و بویراحمد	۲۹,۲۶۷	۲,۲۲۷	۲۶۰
گلستان	۲۳,۰۶۶	۲,۱۲۶	۱۵۷
گیلان	۵,۰۱۶	۵۹۱	۲۴
لرستان	۳۵,۰۷۵	۳,۹۱۸	۱۷۵
مازندران	۲,۷۵۶	۲۶۴	۱۰
مرکزی	۲,۹۳۲	۳۱۳	۱۶
هرمزگان	۱۱,۶۹۴	۱,۱۰۱	۶۸
همدان	۲,۷۹۱	۳۵۲	۲۸
یزد	۸,۵۵۹	۸۱۵	۶۶
اظهار نشده	۶۷۳	۷۰	۲

جدول ۶ - تعداد دریافت‌کنندگان یارانه و بیمه‌شدگان عشایر کوچنده کشور در مناطق قشلاقی به تفکیک نوع بیمه و استان

تعداد بیمه‌شدگان		تعداد افرادی که یارانه می‌گیرند	جمعیت	شرح
صندوق کشاورزان، روستاییان و عشایر	بیمه سلامت			
۱۹۶,۹۲۲	۹۴۳,۹۴۴	۱,۰۹۱,۸۵۷	۱,۱۰۸,۶۴۰	کل کشور
۶,۴۲۰	۲۸,۷۷۸	۳۲,۱۱۰	۳۲,۴۵۵	آذربایجان شرقی
۶,۷۶۰	۹۱,۰۲۶	۹۶,۲۳۲	۹۷,۲۸۹	آذربایجان غربی
۱۱,۴۰۱	۴۹,۳۸۰	۶۵,۰۰۶	۶۵,۹۵۶	اردبیل
۱,۷۰۵	۴,۴۱۷	۵,۲۴۸	۵,۲۷۳	اصفهان
۵۷۰	۱,۳۳۲	۲,۰۸۳	۲,۲۳۹	البرز
۱۴,۱۸۴	۳۹,۹۰۸	۴۶,۱۷۲	۴۷,۱۵۰	ایلام
۱,۷۶۸	۱۴,۷۱۱	۱۷,۴۱۶	۱۷,۷۰۹	بوشهر
۹۰۰	۱,۹۶۵	۳,۷۲۳	۴,۰۱۷	تهران
۳,۰۹۹	۱۴,۶۵۰	۱۶,۰۱۶	۱۶,۱۱۱	چهارمحال و بختیاری
۱۳,۳۹۴	۵۵,۳۷۲	۶۳,۲۴۰	۶۳,۹۵۴	خراسان جنوبی
۵,۴۰۸	۱۸,۶۳۰	۲۰,۹۳۵	۲۱,۲۶۱	خراسان رضوی
۵,۱۲۸	۹,۴۶۸	۱۰,۴۰۴	۱۰,۵۴۸	خراسان شمالی
۳۴,۰۷۱	۱۴۴,۴۹۵	۱۶۸,۶۶۰	۱۷۰,۴۹۹	خوزستان
۸۹۰	۱,۸۱۶	۲,۰۶۴	۲,۰۷۳	زنجان
۴,۹۲۹	۶,۴۵۲	۱۰,۵۳۵	۱۰,۸۵۹	سمنان
۲۱,۰۶۵	۱۱۵,۹۷۲	۱۲۵,۳۹۰	۱۲۷,۵۱۳	سیستان و بلوچستان
۱۷,۵۶۰	۹۳,۸۹۷	۱۱۰,۳۷۱	۱۱۲,۸۹۳	فارس
۹۲۵	۱,۳۵۹	۱,۸۸۹	۱,۹۰۹	قزوین
۱۸۶	۸۹۴	۱,۱۲۲	۱,۱۳۲	قم
.	.	.	.	کردستان
۱۶,۵۸۶	۹۶,۹۹۵	۱۱۶,۰۶۹	۱۱۷,۹۴۴	کرمان
۹,۸۱۷	۴۸,۸۶۱	۵۶,۸۴۲	۵۸,۰۲۷	کرمانشاه
۳,۵۶۷	۲۶,۰۰۷	۲۹,۰۶۷	۲۹,۲۶۷	کهگیلویه و بویراحمد
۴,۳۱۴	۲۰,۱۰۷	۲۲,۶۱۲	۲۳,۰۶۶	گلستان
۱,۹۹۷	۴,۲۴۱	۴,۹۸۸	۵,۰۱۶	گیلان
۴,۸۷۱	۳۱,۰۲۷	۳۴,۷۸۱	۳۵,۰۷۵	لرستان
۴۳۵	۱,۷۹۱	۲,۷۴۴	۲,۷۵۶	مازندران
۶۲۵	۱,۷۷۵	۲,۸۰۰	۲,۹۳۲	مرکزی
۱,۵۵۹	۹,۴۳۰	۱۱,۵۰۲	۱۱,۶۹۴	هرمزگان
۷۲۰	۲,۳۶۷	۲,۷۳۱	۲,۷۹۱	همدان
۱,۹۵۴	۶,۲۵۵	۸,۴۴۰	۸,۵۵۹	یزد
۱۱۴	۵۶۶	۶۶۵	۶۷۳	اظهار نشده